

Závěrečná zpráva projektu specifického výzkumu – zakázka č. 2142

Název projektu: Role internetu v životě dívek v dětství a dospívání

Odpovědný řešitel: PhDr. Pavel Vacek, Ph.D.

Studentka magisterského studia na PdF UHK: Mgr. Anna Šafářová

Celková částka přidělené dotace: 30 000,- Kč

Popis postupu při řešení projektu:

Výzkumný projekt si kládł za cíl zmapovat roli internetu v životě dívek od prvních kontaktů s tímto médiem až po jeho pravidelné užívání ve věku dospívání. Součástí výzkumného snažení bylo zjištění týkající se času, který u internetu tráví (časové snímky) a činnosti (aktivity), které preferují. Dále jsme se zajímali o vliv, který má (může mít) komunikace a surfování na internetu na jejich názory, životní i dílčí postoje (ve smyslu obohacujícím i „ohrožujícím“).

K získání relevantních dat jsme použili obsahové analýzy internetových stránek (zdrojů), které jsou *nejčastěji* naší cílovou skupinou navštěvovány, dále to byl dotazník vlastní konstrukce ve třech základních modifikacích pro mladší (6 – 10), střední (11- 14) a starší školní věk (15 – 18). K posílení „kvalitativnosti“ získaných informací bylo využito polostrukturovaného interview s vybranými ohniskovými skupinami (pro všechny věkové kategorie).

Výzkumný soubor byl tvořen 262 dívkami ve věku od 8 do 18 let. Šetření se uskutečnilo na základních školách, středních školách i středních odborných učilištích (dále jen ZŠ a SŠ) v Hradci Králové a okolí. Pro tento účel byl vytvořen dotazník ve dvou variantách, jedna pro 1. stupeň ZŠ, která byla kratší (17 položek) a otázky v ní byly volené s přihlédnutím k dané cílové skupině a druhá pro 2. stupeň ZŠ a SŠ. Z 21 položek byly 3 dichotomické, 11 uzavřených s výběrem odpovědi, 6 otevřených a 1 je formou pětibodové nepravé Likertovské škály.

Ze získaných výsledků vyjímáme: Více než polovina respondentek (58,4%) bez rozdílu věku používá internet každý den. Přičemž čím jsou dívky starší, tím více jich takto často internet využívá. Více než 40% dotázaných se shoduje na době strávené u počítače nebo internetu při každé návštěvě v rozmezí 1 – 2 hodiny. Dalších více než 20% respondentek na 2. stupni základní školy a školy střední uvádí průměrný čas kolem 3 – 4 hodiny. Což je při používání počítače u nadpolovičního počtu dívek každý den významným faktorem. Je tedy zřejmé, že chybí alternativní způsoby trávení volného času nebo akce, které by dospívající dívky bavily apod.

Čas strávený na internetu je využit návštěvou portálů, kdy jednoznačně vede facebook, u nejmladších respondentek jsou to častěji hry, ale facebook má i u nich silné zastoupení. Respondentek na 2. stupni ZŠ a na SŠ jsme se rovněž ptali za jak důležitý zdroj informací považují internet v různých oblastech života. Zatímco mladší dívky nejvíce uváděly oblast komunikace s lidmi (ať už s kamarády nebo cizími), hned po tom módu, kulturu a sexualitu. Dívky na střední škole jim daly za pravdu pouze v komunikaci s lidmi, další oblastí byla běžná témata jako je škola, volnočasové aktivity, dospívání atd. A hned po těchto tématech byly upřednostněny seriózní zprávy ze světa i z republiky a informace z kultury.

Další zjištění potvrdila, že facebook je fenoménem moderní doby, je „důležitý“ pro všechny věkové kategorie. Založení profilu, ať už na facebooku nebo kdekoli jinde, bohužel nevyžaduje téměř žádnou míru zodpovědnosti ani vědění o rizicích a pravidlech pro

bezpečné užívání internetu. Téměř 20% dotázaných je přesvědčených, že internet na ně nemůže mít negativní vliv a dalších 20% si myslí, že je internet naprosto bezpečným místem.

Na základě pravidel pro děti a rodiče k bezpečnému užívání internetu [5], která vydalo MŠMT v roce 2004, jsme se ptali dívek, jaká pravidla znají a která z nich dodržují. Výsledky však byly překvapivě negativní. Pouze 20% dívek z 2. stupně ZŠ a 30% dívek ze SŠ dodržuje neuvádění osobních údajů. Ovšem mnohé z nich neposkytnou např. adresu bydliště nebo datum narození, pokud si o takovou informaci někdo řekne přes chat či e-mail, ale do profilových informací toto bez obtíží napíší. Daleko závažnější je fakt, že 35% prvostupňových, 34% druhostupňových žákyň a 24% středoškoláček žádá pravidla nedodržuje a dalších 16,5% z celkového počtu dotazovaných vůbec neví, že nějaká pravidla jsou a nebo že by je měla dodržovat.

Splnění kontrolovatelných výsledků řešení:

- 1) Realizovaným výstupem byla prezentace výsledků našeho výzkumu na konferenci Socialia 2010 (konference se uskutečnila 14. – 15. 10. 2010). Publikačním výstupem bude text v recenzovaném sborníku z této konference.
- 2) Dalším výstupem bude publikování rozšířeného původního textu (především o data z rozhovorů s ohniskovými skupinami respondentek) v elektronickém recenzovaném časopise Pedagogika.sk (Slovak Journal for Educational Science).

Pozn.: Výpis z OBD ve formě realizovaného publikačního výstupu je z časového důvodu de facto neuskutečnitelný. Pokud má vše řádně proběhnout ve vymezeném časovém intervalu od schválení projektu (březen) přes přípravnou a výzkumnou fázi (hluché období letních prázdnin u výzkumů ze školského prostředí) až ke zpracování dat, pak to nelze seriózně stihnout a ukončit projekt dříve než v říjnu/listopadu. Přičemž procedura publikace testu od jeho zaslání redakci po jeho zveřejnění trvá několik měsíců a většinou více než půl roku až rok (anonymní recenzenti, zařazení příspěvku do edičního plánu, frekvence vycházení daného periodika atd.).

Přehled realizovaných výdajů:

a) Osobní náklady v podobě mzdy řešiteli činily 4 000,- Kč a dohody o provedení práce (DPP) 2 500,- Kč. Z toho odvody na sociální a zdravotní pojištění v souhrnu 1 352,- Kč. Zdůvodnění: Odměna řešiteli je dána jeho zásadním podílem na realizaci projektu (tvorba metodiky zkoumání zvolené problematiky, podíl na konstrukci dotazníku a zpracování získaných dat a hlavně na interpretaci získaných výsledků + odborné vedení studentky A. Šafářové). DPP byly rozděleny mezi pět „pomocnic“ učitelek a studentek, které významně pomohly při distribuci a vyplňování dotazníků žákyněmi ve školách (100% návratnost). Odměna činila 500,- Kč pro každou (jednalo se o J. Kyralovou, M. Podalovou, P. Hovorkovou, R. Řehákovou a V. Mezerovou).

b) Stipendia a jejich zdůvodnění: Na stipendiích bylo vyplaceno v souhrnu 10 500,- Kč Mgr. Anně Šafářové v souladu se schváleným rozpočtem projektu. Zdůvodnění: Jmenovaná se podílela na tvorbě dotazníků, zajišťovala jejich formální úpravu, namnožení, organizaci jejich distribuce, vyhodnocení získaných dat, zpracování základního textu do sborníku a do odborného časopisu.

c) Na materiálové náklady bylo původně vyčleněno 10 000,-Kč, které byly pro tento účel i využity. Jednalo se především o kancelářské potřeby – papíry, tonery, výdaje na tisk materiálů - dotazníků atd. Nejnákladnější položkou této kapitoly byl diktafon značky Olympus v ceně 2 760,- Kč, jehož dodání se velmi protáhlo - počátek prosince - a zdrželo realizaci projektu (diktafon byl využit při záznamu rozhovorů s respondentkami ohniskových skupin).

d) Položka Další náklady (služby, jiné výdaje) byla rozpočtována na 3 000,- Kč. Zde bylo počítáno především s konferenčními poplatky a náklady na distribuci získaných výsledků. Vzhledem k okolnosti, že jsme prezentovali příspěvek na konferenci Socialia organizované naší Pedagogickou fakultou (Katedra sociální pedagogiky), byli jsme „osvobozeni“ od placení

konferenčního poplatku a distribuce výstupů probíhá elektronicky, a tak „ušetřené“ prostředky z této kapitoly byly se souhlasem pana proděkana Heřmana převedeny do kapitoly Materiálové náklady (viz výše).

V Hradci Králové 2. 1. 2011

Podpis odpovědného řešitele:

Přílohy: a) Text: Role internetu ve světě dospívajících dívek (The Role of Internet in The World of Adolescent Girls), b) Výsledovka projektu.